

Úvod

Samostatné Československo vzniklo v roce 1918 a v Ústavní listině ČSR z roku 1920 a zákoně č.121/1920 Sb., §3, ze dne 29. února 1920 je uvedeno:

„(1) Území Československé republiky tvoří jednotný a nedílný celek, jehož hranice mohou býti měněny jen ústavním zákonem.

(2) Nedílnou součástí tohoto celku jest a to na základě dobrovolného připojení podle smlouvy mezi hlavními a přidruženými mocnostmi a Československou republikou v Saint Germain-en-Laye ze dne 10. září 1919 samosprávné území Podkarpatské Rusi, které bude vypraveno nejširší autonomií, slučitelnou s jednotností republiky Československé.“

Od vzniku Československé republiky uplynulo přes 90 let a z původních pěti zemí, které tvořily „jednotný a nedílný celek“ se do dnešního dne dochovaly ve změněné podobě pouze tři. V čerstvé paměti máme oddělení Slovenska, ale dřívější změny se již ztrácejí v hlubinách dějin. Nejdříve se spojily Morava a Slezsko (v roce 1928), později (v roce 1939) pod vlivem mezinárodních událostí opustila společný republikový svazek Podkarpatská Rus. Tento územní celek zažil během druhé světové války a také v pozdějších dobách několik přechodů z jednoho státu do státu jiného. V historické paměti českého národa zůstala romantická stopa Podkarpatské Rusi a v paměti obyvatel nynějšího Zakarpatska pozitivní vzpomínka na období Československé republiky, kdy tato země zažívala nebyvalý růst ve všech společenských sférách.

V současné době je tento územní celek začleněn do Ukrajiny a má název Zakarpatská oblast.

V dubnu 2009 vydal Český statistický úřad publikaci Historická demografická ročenka Podkarpatské Rusi (kód publikace 4038-09) <http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/4038-09>. Publikace vyšla v tištěné i elektronické podobě, obsahovala vybrané základní demografické údaje. Byla do ní zařazena i kapitola srovnávající úhrnné údaje Podkarpatské Rusi s údaji za ostatní země tehdejšího Československa, tak i za celou republiku.

Nyní předkládaná publikace na výše uvedenou publikaci navazuje, rozšiřuje a doplňuje ji. Obsahuje všechna data, která byla za Podkarpatskou Rus uvedena v publikacích Pohyb obyvatelstva v Československé republice za roky 1919 až 1937 vydaných Státním úřadem statistickým v letech 1929 až 1941.

Publikace si neklade za cíl být analýzou demografického vývoje Podkarpatské Rusi. Jejím záměrem je shrnutí demografických dat a jejich poskytnutí zájemcům. Věříme, že i údaje z našich demografických dějin poslouží k dalšímu všestrannému využití.